

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

Odsutni / Prisutni

Marijan Jevšovar (1922-1998)

20.02. - 27.02. 2008.

Izložba izabranih radova Marijana Jevšovara slijedi kao zadnja od četiri planirane izložbe u okviru ciklusa "Odsutni / Prisutni" u izložbenom Prostoru Kranjčar na zagrebačkom Kaptolu. Nastavkom izlagačke aktivnosti, najavljene početkom svibnja 2007. godine, a nakon prezentacije radova Ive Gattina, Julija Knifera i Edite Schubert - u Prostoru Kranjčar slijedi uvid u jedan osobit segment opusa Marijana Jevšovara, čime se potvrđuje početna ideja i nastojanje da se javnosti približe neki rijetki aspekti u djelima preminulih zagrebačkih umjetnika koji su svojim izuzetnim doprinosom zadužili u cjelini hrvatsku umjetnost dvadesetog stoljeća.

Pokretanjem ove aktivnosti u Prostoru Kranjčar Zagreb je dobio jedan novi, ne samo izložbeni već i "komunikacijski" prostor s ciljem da se za položaj umjetnosti zainteresiraju ne samo profesionalni, nego i drugi čimbenici društva, te uključe u otvorenost dijaloga o cjelovitijem, širem značenju "kulturnog okružja", u smislu njegove nedjeljivosti od ostalih segmenata života.

Nakon ovog ciklusa i u 2008. godini, a u naznačenim vremenskim intervalima slijedit će naredni ciklusi posvećeni drugima, mlađima, a naravno i najmlađim sudionicima umjetničke scene u Hrvatskoj, pa i umjetnicima izvan nje. Tako je za naredno razdoblje izlaganja sada moguće najaviti prezentacije radova Ivana Kožarića (ožujak), Tonija Meštrovića (svibanj), te Tonya Cragga i Nine Ivančić u jesen 2008.

Slikarska i umjetnička aktivnost Marijana Jevšovara vezana je za prijelomne trenutke u umjetnosti 20. stoljeća, što u hrvatskoj sredini uvelike određuje djelovanje neformalne grupe Gorgona, kojoj je Jevšovar pripadao od njenog osnivanja 1959. Ovo duhovno okružje i opredjeljenje za istraživanja krajnosti egzistencijalnih i etičkih postulata, sklonost poetici osporavanja i apsurdna članovi grupe uprimjeruju krajnje individualnim konceptima anti-umjetnosti. Jevšovarov program negacije estetičkih i društvenih normi u pitanju o tradicionalnom smislu i funkciji slike on radikalno provodi u odbacivanju ikonike i semantike, kao i manualne vještine i slike kao lijepog predmeta: "Moje je slikarstvo negacija oblika. Ono je prljanje bijele površine platna." Postupcima repetitivnog poništavanja slikarske površine, slikanjem, brisanjem i prestlikavanjem namaza boje htio je postići naboj smisla u materiji "koja može primiti mentalne poruke", što ga dovodi do ideje da bi "čitav život mogao raditi jednu sliku." Njegovo stvaralaštvo uključuje kako informelna načela, tako i monokromno i analitičko slikarstvo.

Izložba u Prostoru Kranjčar koncentrirana se manjim brojem radova iz 90tih godina na krajnje domete tog radikalnog puta prekinutog umjetnikovom smrću 1998., djelima koja se odlikuju otvorenošću slike i "fluorescentnim" kolorizmom, prevladavanjem neutralnosti boje tako da ona od introvertiranog prerasta u glavno događanje na plohi. S druge strane na ovoj izložbi veća je zastupljenost onih ranih Jevšovarovih djela koja su većinom nastala nakon slikarova prvog boravka u Parizu 1953-54., koji je uslijedio nakon diplome na zagrebačkoj Akademiji likovne umjetnosti, a koju je Jevšovar upisao 1942., te napustio nakon dvogodišnje specijalke kod Marina Tartaglié 1948. U tim radovima iz 50tih godina se - uprkos prisustva figuracije i "klasičnih" sižea kao autoportet ili scene iz atelijera - očituje ne samo jedna opća atmosfera zapitanosti nad ulogom umjetničke kreativnosti i smisla slike, nego i naznake i nadolazak radikalnih rješenja, kako je to u prizorima s platnima ili paletama uočio Ješa Denegri, dok Jevšovarovi zapisi uz te radove svjedoče o mentalnoj ikonografiji i uporištima, koji su bili stalni pratitelji njegova stvaralaštva i čiji fokus je uvijek bilo pitanje o biti i krajnjim dometima slikarstva.

Uz veliku podršku i razumijevanje nasljednika/nica tog važnog opusa hrvatske umjetnosti izložba je omogućena prije svega posudbama iz obiteljske zaostavštine, kao i onima kritičara Ivica Župana. Vlastimir Kusik (Galerija likovnih umjetnosti u Osijeku), koji započetu Jevšovarovu monografiju usljed rata, a potom drugih okolnosti nije mogao ostvariti za umjetnikova života, podržao je izložbu i posudbama dokumentacije i savjetima, kao i spremnošću da održi predavanje "Zapisi uz nenapisanu monografiju Marijana Jevšovara" u srijedu, 22. veljače, s početkom u 18 sati. Filmovi potiču iz produkcije i arhiva hrvatske televizije, a autori su im: Hrvoje Horvatić & Breda Beban (1990; "TV izložba: Marijan Jevšovar od 1960 - 1990." Snimljeno u atelieru.), te Alem Đurić (1994; "TV izložba: Marijan Jevšovar").

Odgovoran za umjetnički program: Dean Jokanović Toumin (Zagreb)

Stručni suradnik: dr. Blaženka Perica (Düsseldorf/ Zagreb)